Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie: în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România si străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 275. Braşov, Mercurĭ 13 (25) Decemvre 1895.

Achiu de sus?

Ceea ce s'a petrecut în adunarea de Sâmbătă a comitatului nostru: purtarea agresivă, cu care fişpanul de aicĭ a atacat fără de nicĭ un motiv de-odată dreptul de limbă legal al Românilor, sĕvêrşind cea mai flagrantă ilegalitate, — este un simptom din cele mai sigure al direcţiunei, ce vor s'o dea aḑĭ cei dela putere politicei din comitatele, ce au constituit odinióră aşa numitul fundus regius.

Lucrul apare ciudat, décă vom avé în vedere, că fişpanul, care în şedinţa de Sâmbătă a pretins dela un membru român sĕ vorbéscă în „limba statului", fiind că dênsul nu scie românesce, n'a găsit de cuviinţă a comite asemenĭ nesdrăvănii pe timpul când era încă ministeriul Wekerle la putere, deşi s'a vorbit şi în congregaţiile de pe-atuncĭ românesce şi s'a protestat tot aşa de energic în contra politicei guvernului, ca şi acum.

Ce s'a petrecut, dér de-atuncĭ şi până acuma ca fişpanul Mihail de Maurer sĕ păşéscă de odată atâta de duşmănos faţă cu Românii?

A venit la putere cabinetul Banffy, ér d-l Maurer a rĕmas fişpan.

Ce sĕ credem acuma: află óre de lipsă fişpanul Braşovului de a-şĭ câştiga deosebite merite „patriotice" înaintea stăpânului sĕu de aḑĭ, orĭ că a primit dela actualul guvern o directivă, ce 'l îndémnă sĕ încépă a emula cu colegul sĕu dela Făgăraş?

Póte sĕ fiă şi una şi alta. Noi suntem însĕ mai mult înclinaţĭ a crede, că lozinca, ce s'a dat dela Pesta în timpul mai nou şefilor administraţiunei din comitatele unde locuesc Saşĭ şi Românĭ este, care a îndârjit de-odată aşa de mult pe fişpanul Braşovului faţă cu pretensiunile de drept ale Românilor.

Lucrul pare surprinḑĕtor, întru cât în casul de faţă nu s'a tractat, decât de respectarea legei de naţionalitate, care respectare formézâ una din promisiunile făcute în programul cabinetului Banffy.

Călcând în mod atât de făţiş legea de naţionalitate, fişpanul de Maurer trebuia sĕ scie, că se pune în conflict cu acea promisiune a guvernului Banffy.

Dér promisiunea s'a făcut cu-o clausulă, care ḑice, că legea va fi respectată de guvern numai întru cât va concede „caracterul naţional al statului". Acésta liniă, care are sĕ formeze marginea, până la care póte merge respectarea guvernului şi a organelor sale, şi-o trag d-nii Banffy-Perczel după propria lor chibzuire. Aşa-déră este uşor cu putinţă ca în instrucţiunile secrete, ce le va fi primit fişpanul din Braşov dela stăpânii sĕi, sĕ fiă indicat, că a-se vorbi şi a-se face propunerĭ românesce în congregaţii, este prejudiţios „caracterului naţional" al statului.

Tóte aceste sunt cu putinţă. Este posibil, ca în ce privesce interpretarea greşită şi volnică a legii de naţionalitate în casul present fişpanul de Maurer sĕ-o fi făcut numai după capul sĕu, judecând că o propunere, pe care dênsul nu-o înţelege, nicĭ nu-o póte pune în discusiune.

Una însĕ apare neîndoios. Indârjirea, ce a manifestat'o fişpanul, când a comis flagranta ilegalitate în prejudiţiul dreptului limbei române, nu póte fi decât un semn, că de sus dela Peşta s'a dat achiul ca sĕ se facă tot posibilul şi în comitatele aşa numite săsescĭ, pentru a se agrava mai mult situaţiunea Românilor, carĭ trăiesc împreună cu Saşii.

Pentru a înţelege acésta nu trebue sĕ uităm, că alianţa Saşilor cu guvernul numai sub Banffy a primit aşa ḑicênd sancţiunea ei.

Sĕ ne aducem aminte numai de declaraţiunile deputaţilor saşĭ, carĭ au încheiat pactul, şi în deosebĭ de aceea a lui Zay, care a reamintit timpurile, când Ungurii erau aliaţĭ cu Saşii contra Românilor, „duşmanii lor comunĭ".

Vĕḑênd cele ce se petrec aḑĭ în comitatul Sibiiului şi considerând, că în congregaţia de Sâmbătă nu s'a ridicat nimenĭ dintre Saşĭ spre a lua posiţiă faţă cu ilegalitatea comisă în contra limbei române, ba unul din corifeii lor a căutat chiar sĕ sară în ajutor volniciei fişpănescĭ: trebue sĕ ajungem la conclusiunea, că disposiţia duşmănósă a fişpanului Maurer îşĭ are causele sale mai adêncĭ.

Atâta pentru aḑĭ. Şi acum lăsăm sĕ vorbéscă în cestiunea principiară organul Saşilor tinerĭ din loc, care de sigur nu va puté fi bănuit cu nesinceritate faţă de interesele naţionale săsescĭ.

Cestiunea naţionalităţilor în congregaţia nóstră.

Sub titlul acesta „*Kronstädter Zeitung*" din loc revine din nou asupra scenei ce s'a petrecut Sâmbătă în adunarea congregaţiei comitatului Braşov, pe care o numesce „O scenă arangeată de volnicia fişpănéscă şi dusă la sfîrşit cu succes de servilitatea săséscă".

Punând întrebarea întru cât fişpanul a lucrat în contra sensului legii, când a declarat, că *nu pricepe românesce*, şi că prin urmare *nu póte admite la desbatere o propunere făcută în acéstă limbă*, „Kronst. Ztg." scrie următórele:

.......§ 3 al art. de lege XLIV: 1868 „asupra egalei îndreptăţirĭ a naţionalităţilor", care lege un fişpan al comitatului Braşov ar trebui sĕ-o cunóscă cum se cade, ḑice: „In adunările jurisdicţiunilor fiă-cine care are dreptul sĕ vorbéscă acolo, póte vorbi orĭ unguresce, orĭ în propria sa limbă maternă, décă acésta nu este cea maghiară". In contra textului verbal esterior al paragrafului fişpanul n'a greşit, căcĭ n'a împiedecat pe Dr. Mureşianu în întrebuinţarea limbei sale materne, dér prin avisul, că vorbitorul trebue sĕ se foloséscă de limba statului, décă vrea sĕ fiă înţeles de el, fişpanul acesta a luat în rîs în mod sofistic şi a batjocurit sensul, pe care după tótă raţiunea îl are disposiţia legei. Décă am dreptul de-a mĕ folosi într'o adunare de limba mea maternă, este ḑis prin acésta necondiţionat, că póte sĕ se ducă şi discusiunea, şi că se pot face şi propunerĭ în acéstă limbă, căcĭ altfel dreptul conces ar fi ilusoriu şi un joc copilăresc. Firesce, că dela singuraticii membri ai adunării nu pot pretinde sĕ înţelégă limba mea, dér conducĕtorul adunării trebue în orĭ-ce cas sĕ fiă în stare a înţelege cuvintele mele, altfel nu póte sĕ-şĭ împlinéscă oficiul de preşedinte, tocmai aşa cum un surd nu póte sĕ audă discursurile ţinute, ér un nătâng nu póte pricepe sensul lor.

Dér — ḑice mai departe „Kronst. Ztg." — nu numai § 3 ci şi § 27 al legii de naţionalitate, obligă pe fişpan sĕ cunóscă limba română, care este una din cele trei limbĭ protocolare ale comitatului nostru. In § 27 se ḑice: „că la autorităţile judecătorescĭ şi administrative ale ţĕrii şi *cu deosebire la posturile de fişpanĭ* sĕ fiă numite după putinţă din sînul diferitelor naţionalităţĭ persóne *deplin versate în limbile de lipsă* şi dealtmintrelea apte". Intre aceste „limbĭ necesare" vom puté doră socoti o limbă protocolară a comitatului. Décă d. de Maurer nu cunósce acéstă limbă, atuncĭ deoparte guvernul n'a fost destul de precaut la numirea lui de fişpan, şi de altă parte el însuşĭ nu are ambiţia de lipsă, spre a-'şĭ îndrepta ulterior scăderile calificaţiunei sale.

Décă am făcut astfel încercarea de a dovedi ilegalitatea procederii, ce a observat'o fişpanul de Maurer faţă cu Românii, acésta nu este a se privi ca eflucs al simţului de solidaritate cu Românii, cum s'a manifestat ocasional în acéstă fóiă. Pentru noi nu importă de ce naţiune se ţin bărbaţii, carĭ prin volnicia fişpanului au fost jigniţĭ în drepturile lor legale, aicĭ se tractéză numai şi numai de principiu, de acea normă fundamentală a vieţii publice, că *dreptul tot drept trebue sĕ rĕmână.*

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Ura de rassă.

După *Paul Mantegazza.*

De câte-orĭ n'am zimbit cu compătimire séu dispreţ, când ne recugetam la aceea, că protopărinţii noştri numiau pe fiă-care om un barbar, care nu era cetăţén roman, séu cel puţin nu vorbea latinesce. De câte-orĭ n'am blăstĕmat esclamarea de netoleranţă a Evreilor, pe care o folosiau ei contra celor „netăiaţĭ împrejur", cum şi pe aceea a Turcilor contra „cânilor de creştinĭ"! Noi, ómenĭ cu o cultură fină, simţim compătimire cu acest resentiment etnic, îl considerăm ca semn al barbariei, póte şi ca al crudimei.

Nu voiŭ uita nicĭ-odată supĕrarea, cu care un Saxon a rĕspuns la întrebarea mea, décă e un austriac. Călĕtoream în Austria de mai multe óre în aceeaşĭ trăsură, deveniserăm încâte-va lunĭ cunoscuţĭ şi-i adresasem acea întrebare în tótă nevinovăţia mea. Mĕ rog prea frumos, eu nu sunt austriac, eu sunt din Dresda". Póte că bravul German s'ar fi simţit mai puţin vătĕmat, décă l'aşĭ fi întrebat, de nu cum-va este el un fur.

Infrăţirea evangelică e decĭ numai un vis; marea familiă omenéscă e decĭ numai o amestecătură de animale sĕlbatice, carĭ se înghit reciproc; caracterul propriu al ómenilor constă decĭ în aceea, de a-se urî unii pe alţii, a se insulta prin cuvinte de barbar, câne, jidan, mahomedan, prusian, pentru ca apoi sĕ se omóre în mod frăţesc.

Orcanele, cutremurile de pămênt, esundările fluvielor şi furtunile de mare fac tot ce le e cu putinţă pentru a susţiné echilibrul numĕrului între aceste bipede nearipate, carĭ urméză cu prea mare zel cuvintele biblice „*crescite et multiplicamini*"; dér orcane şi cutremure de pămênt, apă şi foc nu sunt de ajuns pentru acésta.

Cel mai mare nimicitor al omului e totdéuna omul: — *homo homini lupus.* Calcularea lui Bollaert e póte esagerată; atinge însĕ binişor adevĕrul. Pe timpul lui Columb avea America o sută milióne de locuitorĭ; acuma mai are póte din aceia ḑece milióne.

Wallace se miră de dispariţia indigenilor în statele unite americane, în Brasilia, Australia şi Noa-Seelandă şi ḑice, că acésta e consecvenţa unei legĭ fatale, în virtutea căreia o rassă mai elevată nimicesce pe una inferióră, cu care vine în contact, precum o plantă puternică alungă pe una mai slabă de pe pămênt.

Locuitorii din Hawai au pierdut în secolul din urmă opt-ḑecĭ procente din numĕrul lor şi Maorii pierd tot la fiă-care patru-spre-ḑece anĭ două-ḑecĭ şi cincĭ procente.

Călugĕrul Francisco Morillo a aflat înainte de acésta cu vre-o sută de anĭ (1780) într'o călĕtoriă de-alungul lui Rio Vermejo dela ost spre vest seminţiile: Matacos, Chunupies, Sinipes, Malbaeles, Coroas, Atalalas, Pasanyes, Tobas, Mocobies, Mataguayos, Orejones, Chiriguanos, Pelichocos, Petaleaes, Cocolotes, Inimacas, Muchicois, Sobenahas, Tocoyteis şi Cayataes. Câte din aceste sĕminţii mai esistă aḑĭ? Trei séu patru şi acestea în ruine.

Nu vor trece două sute de anĭ şi vor dispăré de pe faţa pămêntului Australianĭ, Maorĭ, Hotentoţĭ şi mai multe alte rasse, care sunt încă contimporanele nóstre.

Acéstă nimicire întrégă se petrece înaintea ochilor noştri, în timp ce în cărţile şi scólele nóstre se proclamă unitatea genului omenesc şi nu puţinĭ trăesc in speranţa, că odată se vor înfiinţa statele unite ale Europei. Firesce, că propovĕduitorii acestui internaţionalism viitor, acestei republice platonice, prepară lucrarea lor prin dinamită şi petroleu, dér optimiştii speréza, că acestea sunt numai un mijloc prealabil, o procedură mai inteţită pentru ca sĕ prepare cât mai curênd tĕrêmul pentru o înfrăţire viitóre a tuturor locuitorilor de pe pămênt. In privinţa acésta sémĕnă unor anumiţĭ democraţĭ, carĭ aspiră la libertatea generală şi ideală, dér prin dictatură.

Insĕ şi noi, ómenĭ culţĭ, carĭ scim ceti şi scrie şi condamnăm petroleul şi dinamita, numim sĕlbatice tóte poporele, carĭ încă

Se pare, că acest principiu german, pe care noi Saşii odinióră îl preţuiam aşa de mult, dispare tot mai tare din consciinţa nóstră. Tot mai mult prinde rădĕcină părerea, că un avantagiu momentan, o situaţiă momentană favorabilă e tot la ce trebue sĕ nisuim, şi tot mai rară devine nisuinţa de a apĕra *dreptul* şi de a lupta pentru *principii.*

Aşa şi la incidentul de altăerĭ în congregaţia comitatului cei mai mulţĭ dintre Saşĭ vor fi fost de părere, că pentru ei nu e necesar de a striga fişpanului un veto, de-órece Saşii nu sunt atinşĭ de procederea lui ilegală. Sunt scurt vĕḑĕtorĭ, cum ne-am dedat sĕ-i vedem pe liberalii noştri. Ei nu mai întrébă după drept, după principii şi după *casurĭ precedente*, décă numai un moment propria lor comoditate rĕmâne neturburată, propriul lor interes naţional rĕmâne nepăgubit. Ei uită, durere, în totdéuna, că faţă cu tractarea, ce se practică din partea Maghiarilor şi a puterei guvernamentale faţă cu Nemaghiarii, e tot-déuna la loc sentenţa „adĭ mie mâne ţie“. Astăḑĭ representanţii Saşĭ în congregaţiă sunt tractaţĭ în mod prevenitor de fişpan, şi limba lor maternă e respectată; cine garantéză însĕ, că mai curênd orĭ mai târdiu va veni un vênt din vre-o parte, care deodată va sufla d-lui de Maurer şi cunoscinţele sale 'de limba *germană (?!).* Cum ne vom puté indigna atuncĭ, cum vom puté protesta atuncĭ, décă acum privim liniştiţĭ la un mod de procedere analog, pentru-că acesta atacă numai legea şi nu pe noi?.....

Badeni şi Lueger.

Nu va fi neinteresant sĕ vedem cum caracteriséză ḑiarul ceh „Politik“ pe aceştĭ doi bărbaţĭ, pe ministrul-preşedinte austriac, conte Badeni şi pe deputatul Lueger, carĭ astăḑĭ, în urma neîntărirei lui Lueger ca primar al Vienei, îşĭ stau faţă în faţă ca duşmanĭ înverşunaţĭ. Eată ce ḑice numitul ḑiar:

Se pare că lupta între Badeni şi Lueger nu încétă nicĭ un moment, şi ea, cum este purtată din partea ambilor contrarĭ, e caracteristică nu numai pentru posiţia diferită a luptătorilor, ci şi pentru fisiognomia lor politică subiectivă. Dr. Lueger jócă cu cărţĭ deschise. El e agitătorul, care operéză fără aparate şi e lipsit de orĭ-ce sprijin diplomatic. Aprinde massele, mobiliséză pe bărbaţĭ şi fanatiséză femeile, sufócă pasiunile şi deslănţuesce instinctele. Are lipsă de mişcare continuă, de nelinişte şi nu póte suferi pausa. Iubesce iritaţiunea, gălăgia, tempo-ul rapid şi afectul iraţional.

Conducĕtorul antiliberalilor vienezĭ are *ceva* în sine din marele agitator irlandes *O'Connell*, care ducea cu sine tot-déuna un „pacificator“ la adunările poporale, în carĭ vorbea. Chiămarea acestuia era a vĕrsa oleu asupra valurilor turbate şi a domoli spiritele iritate prin retorica agitatorului. Ce e drept Dr. Lueger până acum încă n'a luat hotărîrea de purta cu sine un ast-fel de „pacificator“, şi probabil că nicĭ nu va face-o, de óre-ce elementul lui este o vijăliă, şi nu liniştea. La principiul acesta a şi ţinut el în tóte fasele de până acum ale luptei cu contele Badeni. Câte odată chiar a trecut marginele, şi a intrat în terenul bizareriei şi al aventurei. Tendinţa spre ceva mai mare, pe care o invólvă agitaţiunea sa, în urma acésta primesce un colorit schimonosit.

Cu totul altmintrelea operéză contele Badeni, căruia şi posiţia lui oficială îi prescrie o altă strategiă, chiar şi décă individualitatea sa politică nu este aplecată spre diplomatisare. Contele Badeni lasă pe Lueger sĕ facă şi sĕ drégă cum şi ce voesce. Orĭ-ce trecere peste marginĭ din partea acestuia însémnă o şansă pentru partida ministrului. Cine însĕ ar crede, că contele Badeni e moderat, s'ar înşela fórte mult. El lucră în ascuns, fără sgomot, dér cu zel. Numai ici-colo iasă la ivelă câte un indiciu, din care se póte conchide asupra direcţiunei pe care o observă contele Badeni.

Inainte de tóte Badeni lucră sistematic, ca sĕ înstrĕineze pe funcţionarĭ de Dr. Lueger, séu cel puţin sĕ-i facă a fi neutralĭ. Şi acésta e o metodă, care nu va rĕmâné fără efect. Că óre în momentul decidĕtor va corespunde efectul asceptărilor contelui Badeni, aceea va depinde fórte mult dela împrejurarea, întru cât Dr. Lueger va fi în stare sĕ paraliseze trăsătura tactică istéţă a contrarului sĕu.

Dreptatea în Bucovina.

I.

„Gazeta Bucovinei“ publică discursul, ce la ţinut deputatul român din Bucovina Dr. I. *Zurcan* în camera din Viena cu ocasia desbaterii budgetare. Estragem din acest interesant discurs următórele:

Ca representant al unei provincii, care e o Austriă în miniatură — ḑise Dr. I. Zurcan — salută cu bucuriă programul primului ministru Badeni, care stabilesce *dreptatea*, ca supremul principiu al acţiunei guvernamentale. Românii bucovinenĭ sunt în deplin acord cu guvernul, care şĭ-a ales ca ţintă asigurarea pacînicei convieţuirĭ a tuturor naţiunilor Austriei. Mai mult, ca orĭ-ce ţéră, Bucovina are lipsă de acéstă pacînică convieţuire, care numai de atuncĭ e turburată, de când guvernele profeséză principiul „divide et impera“, aţiţând pe Rutenĭ în contra Românilor, pe Polonĭ în contra Germanilor, pe Ucrainţĭ în contra Rutenilor etc. Dr. Zurcan apoi continuă din cuvênt în cuvênt:

Fiă-mĭ permis, domnilor, de-a releva pe scurt, cum s'a exercitat şi cum se mai exercită încă şi acuma *dreptatea* — fundamentul imperiului — *la noi în Bucovina* faţă de diferitele popóre şi naţiunĭ de acolo, éră mai ales faţă de populaţiunea autochtonă a ţĕrii şi anume pe tóte terenele administraţiunei.

Mi-ţĭ concede domnilor, că cel mai important teren al administraţiunei şi cea mai înaltă datoriă a guvernului este rĕdicarea culturei poporului, promovarea civilisaţiunei sale şi a educaţiunei religios-morale a tineretului, precum şi crearea mijlócelor recerute pentru perfecţionarea mai înaltă a populaţiunei unei ţĕrĭ, factorii aceştia dela carĭ depinde prosperarea materială şi economică a ei. Dér mi-ţĭ şi concede, domnilor, că poporul *numai în propria sa limbă* póte sĕ 'şĭ însuşéscă în modul cel mai uşor şi sigur *cultura cea mai supremă,* din care causă se creéză şi se susţin în tóte provinciele monarchiei nu numai *şcolĭ poporale şi secundare,* ci şi tóte *institutele de meseriă şi industriă,* tóte *şcolile de specialitate* şi cele *înalte,* avênd ca *limbă de propunere limba poporului respectiv,* şi susţinute fiind parte din mijlócele ţĕrei, parte din ale statului; ér acolo, unde acésta nu s'a întêmplat, acolo spre marea daună a statului poporul a rĕmas cultural cu mult înapoia celoralalte provinţe mai înaintate.

Cum stăm noi în Bucovina cu aceste institute culturale? Acéstă ţerişóră, situată la limitele externe din ostul monarchiei, cea maĭ departată de metropola Austriei şi prin urmare şi cea mai puţin cunoscută, este locuită de aprópe $4/5$ Românĭ şi Rutenĭ, şi de $1/5$ de Germanĭ şi alte rĕmăşiţe micĭ de nisce naţionalităţĭ deja amintite. S'ar crede că şi institutele culturale create pentru acésta populaţiune ar sta, cât privesce limba, în acelaşĭ raport ca şi numĕrul populaţiunei, lucru ce ar corĕspunde evident dreptăţii în administraţia ţĕrei.

Dér aicĭ începe boscăria, domnilor. La noi nu e tocmai raportul contrar. Mai că nu'ţĭ vine a crede, însĕ e adevĕr, că pentru Germanii, *carĭ formézǎ abia a cincea parte a populaţiunei,* esistă pe lângă şcolĭ germane poporale, care se află în fiă-care sat locuit de coloniştii germanĭ, încă trei gimnasii germane, o şcolă superióră germană, o şcolă germană de industriă şi meserii, una de comerciu, o şcolă secundară agronomică germană, o preparandie germană pentru învĕţătorĭ şi una pentru învĕţătóre, şi o universitate germană, tóte create şi susţinute parte de stat, parte de ţéră, parte din mijlócele fondului gr. or. al Bucovinei, pe când pentru cultivarea celor $4/5$ ale populaţiunei române şi rutene nu esistă afară de şcoilile poporale create de comune şi înzestrate pe basa conclusului respectivelor comitete comunale orĭ cu limba de propunere română séu ruténă, séu cu ambele limbĭ, nu esistă, ḑic, afară de unica *şcólă de lemnărit din Câmpulung* creată abia în luna lui Octomvre a. c. cu limba de propunere româna şi germană decât *numai patru clase paralele la gimnasiul superior gr. or. din Suceava* susţinut din mijlócele fondului gr. or. din Bucovina. Afară de aceste *nu esistă nicĭ o unică şcólă secundară* séu de meseriă, *ba nicĭ cel puţin un pedagogiu* pentru crescerea de învĕţătorĭ şi învĕţătóre pentru şcoilile poporale române şi rutene, de un institut mai 'nalt cu limba de propunere română séu rutenă nicĭ vorbă, cu tóte că ţara e locuită de *covărşitórea majoritate a Românilor şi Rutenilor,* şi cu tóte că petiţiunile acestor naţiunĭ au fost de repeţite orĭ înaintate atât 'naltei Camere precum şi 'naltului c. r. minister al cultelor şi instrucţiunei. (Audiţi! Audiţĭ!)

Cea mai mare absurditate şi pot ḑice inconsecvenţă este însĕ, de a susţiné preparandii germane, spre a cresce în ele învĕţătorĭ pentru şcolile române şi rutene.

Eu întreb numai, ce ar ḑice Polonii, Cehii etc. de li-s'ar da pedagogii germane, ca sĕ-şĭ crescă învĕţătorĭ cehĭ séu polonĭ, séu ce ar ḑice Germanii, de li s'ar de pedagogii române, ca sĕ aibă învĕţătorĭ germanĭ pentru şcolile lor germane?

E evident, că cu aşa o organisaţie absurdă a şcolilor cultura poporului nu póte fi promovată şi nu póte prospera.

E regretabil şi cât se póte de trist, că administraţia instrucţiunei sufere, ba promovéză chiar astfel de stărĭ horende. In loc sĕ lăţéscă cultura în popor — şi acésta este prima datoriă a administraţiei instrucţiunei — orĭ-c nisuinţă culturală o vedem înăduşită tocmai din partea ei.

Binevoiţĭ a judeca, domnilor, orĭ de se mai póte vorbi sub astfel de împrejurărĭ şcolare de o dreptate în administraţia Bucovinei pe terenul culturii poporale şi orĭ de se ţine cont prin o astfel de administraţie de legile fundamentale ale statului, conform cărora fiă-cărei naţiunĭ *a trebui sĕ i-se ofere posibilitatea de a-se cultiva în propria sa limbă?*

Propaganda pangermanismului.

Ḑiarele din Germania publică diferite rapórte asupra *propagandei pangermaniste* şi asupra *organisărei* acesteia în anul 1895. Cele mai de frunte reuniunĭ germane cu tendinţe pangermaniste sunt următórele:

„*Verein zur Förderung des Deutschthums in den Ostmarken*“ (Reuniunea pentru promovarea germanismului în ţĕrile din marca ostică). Acésta reuniune e îndreptată cu deosebire *contra Polonilor* şi constă din 100 grupe cu 20.000 de membri. Are la disposiţiă o bancă cu un capital fundamental de 5 milióne de marce, care *cumpĕră posesiunĭ polone* si le predă ca bunurĭ pe rente coloniştilor germanĭ. Afară de acésta numita reuniune posede şi o bancă industrială, care tinde la *germanisarea industriei polone.*

„*Der alldeutsche Verband*“ (Reuniunea pangermană), care promovéză cu deosebire propaganda *pour le roi de Prusse* în ţĕrile austriace. Constă din 40 grupe, cu 8000 de membri. Organul acestei reuniunĭ: „*Alldeutsche Blätter*“ are 3500 abonenţĭ, dintre carĭ cei mai mulţĭ sunt cetăţenĭ austriacĭ.

„*Der allgemeine deutsche Schulverein*“ (Reuniunea generală germană şcolară). Cea mai vechiă reuniune germană de soiul acesta, Schulvereinul stă sub conducerea consilierului intim *Böckh,* renumitul statistician, care a lucrat din tóte puterile, ca mai ales Germanilor din Austria sĕ li-se infiltreze în sînge şi în óse tendintele acestei reuniunĭ. Schulvereinul are 30.000 de membri, 20 asociaţiunĭ provinciale, şi mai mult ca 300 grupe, carĭ dau o subvenţiune anuală de 80.000 marce şcolilor germane, grădinilor de copiiĭ învĕţătorilor scăpătaţĭ etc.; apoi împart stipendii studenţilor de prin provincii germane ameninţate, şi în

---

n'au simţit trebuinţa a introduce gardiştĭ de poliţiă, darea după capital, instrucţiune obligătóre şi serviciu militar general. Când întêlnim apoi în călĕtoriile nóstre vre-unul din aceste popóră, care pórtă înbrăcăminte puţină şi n'are idee de codice de legĭ, simţim deobligamentul de a-l civilisa: cu tunurĭ şi mitrailese îi învĕţăm sĕ porte pantalonĭ şi cisme, cum şi adorarea unui Dumneḑeu unic, în trei şi în patru feţe, purtarea de mănuşĭ şi manuarea puscilor, ce se încarcă pe dinapoi.

O, cât diferă ceea ce e scris în cărţile nóstre despre morală şi religie, de ceea ce esecutăm de fapt în viéţa; ce abis desparte idealul scris al frăţietăţii generale de măcelurile ḑilnice! Nu, omul nu e bipedul fără pene al lui Plato, nicĭ *homo sapiens* al lui Linné, nicĭ o fiinţă inteligentă, care e servită de organele sale: el e eminentul animal ipocrit, un animal, care se contraḑice constant între ceea ce ḑice şi ceea ce face, intre ceea ce învéţă şi între ceea ce esercitéză.

*

Noţiunea, ce ni-o facem noi, ómenĭ civilisaţĭ, despre sĕlbaticĭ, e încă empirică şi brută, şi puţin diferă de aceea, pe care *cives Romani* o aveau despre barbarĭ. Totodată suntem aşa sigurĭ de superioritatea nóstră întrégă, resolută şi morală faţă cu popórele sĕlbatice, încât nu esistă nicĭ un antropolog, nicĭ un psiholog séu sociolog, care sĕ nu fiă convins, că sĕlbaticii sunt aceia, care urăsc mai rĕu.

Sĕ-mĭ fiă permis a mĕ opri puţin, pentru de-a determina ceva maĭ esact acéstă noţiune.

Icóna, ce ni-o facem de ordinar despre un sĕlbatic, e aceea, de a ne închipui un om nud séu aprópe nud, care trăesce într'o seminţie mică, fără ordine socială, fără legĭ scrise, fără literatură, cu arme şi instrumente primitive, tălhăresce, violent şi crud. Aci érăşĭ îl privim ca pe un om căḑut (sĕ cugetăm la pĕcatul ereditar, la Prometeu), aci ca pe un om, care se află în copilăria vieţii şi a culturei.

Acéstă imagine e cu totul empirică şi neclară. Inaintea sciinţei nu esistă acest sĕlbatic tipic; sigur, că nu esistă nicĭ o seminţie, care sĕ-şĭ derive originea dela un popor căḑut. Décă „*sĕlbaticul*“ nu esistă, de aceea totuşĭ se află mulţĭ sĕlbaticĭ, adecă poporaţiunĭ fórte inferióre, carĭ representă crăngile cele mai de jos ale marelui pom al omenimei şi carĭ nu vor ajunge nicĭodată la crăngile de sus. Pentru de-a ne înţelege mai bine şi a ne pune pe tĕrêmul firm al faptelor, ar fi mai consult a împărţi rassele omenescĭ în inferióre, mijlocii şi superióre, adecă în de acelea, carĭ nu sunt cultivabile, în de acele, ce sunt capabile de o cultură moderată şi în de acelea, carĭ sunt capabile de-o perfecţiă nelimitată.

Sĕlbaticul nu e o specie de om, nicĭ chiar o rassă, e o espresiă de dispreţ, care se deosibesce puţin de „barbarul“ Romanilor.

*

Dér aceste popóră inferióre urăsc ele mai mult, séu urăsc mai puţin ca noi?

Voiŭ sĕ spun îndată: ele urăsc altcum ca noi, mai înainte de tóte ele au împărţit ura în micĭ fragmente, deóre-ce şi ele sunt divisate în seminţii multe şi micĭ, ba fórte micĭ, carĭ amintesc fórte mult familiile antropomorfe. Diversitatea seminţielor corespunde naţionalităţilor nóstre şi de aceea isvórele urei sunt mai numĕróse la popóră inferióre.

Intre ele se află mai des ocasiunĭ pentru ură, ea se desvóltă de sine şi devine iresistibilă, pentru-că nu e restrênsă prin legĭ scrise, nicĭ chiar prin frêul opiniunei publice. Noi, din contră, urîm în mare şi trebue sĕ ne mărginim ura nóstră între marginile prescrise de legĭ, aşa numitul sĕlbatic urăsce pe cine voiesce şi póte.

Formele etnice ale urei primesc caracterul lor mai puţin dela puterea ei, decât dela tenacitatea şi dela diferita mĕsură a cruḑimei sale.

Camil B...

fine întăresc în diferite modurĭ simțul de consolidare. *Trei din patru părțĭ din acele sume sĕ distribuesc între Germanii din Austro-Ungaria.* Și Schulvereinul are un organ propriu; afară de acésta edă o mulțime de reviste și broșurĭ volante, cumpĕră scrierĭ bune naționale, înscenéză sĕrbărĭ poporale germane etc. etc.

Afară de aceste reuniunĭ principale esistă încă o mulțime de reuniunĭ și asociațiunĭ germane secundare, carĭ tóte au tendința de-a lăți în tóte părțile, întru cât sĕ póte, pangermanismul, și mai ales de-a oferi sprijin Germanilor, carĭ locuesc prin ținuturĭ unde sunt amenințațĭ de-a fi copleșițĭ de Slavĭ, séu de alte popóre.

SCIRILE ḐILEI.

— 12 (24) Decemvre.

„Păzitorii de granițăʔ!" Acésta pare a fi astădĭ lozinca dată dela Cibin celor ce vor sĕ se încăldéscă la sórele puterii lui Banffy. La Cibin s'a și dat alarmă în contra dușmanului român. Óre sĕ fi ajuns și aicĭ la Bêrsă acea lozincă? In privința acésta ne liniștesce întru cât-va o observare, ce-o face „Kronst. Ztg." care, vorbind despre desbaterea ce s'a încins în ședința de Sâmbătă a congregației din Brașov, privitor la serbările mileniului ḑice: „Dintre rêndurile membrilor Sașĭ ai congregației din norocire nu s'a aflat nicĭ un vorbitor, care fără de nicĭ o lipsă sĕ fi luat parte la desbatere și sĕ-șĭ fi câștigat laurĭ ca *„păzitor de graniță"* contra Românilor celor „rĕi și primejdioșĭ!"

—o—

Moștenitorĭ pacăliți. Deja de mai mult timp se lățise în comuna Gyulavár faima, că în America a murit generalul de odinioră George Pomuc, și că averea lui de mai multe milióne va moșteni-o familia cu acela șĭ nume, ai cărei membrii de present sĕ află în Gyula și Gyulavár. Se 'nțelege, că faptul acesta a produs mare sensație în întreg ținutul. Familia numai decât întreprinse pașiĭ de lipsă pentru moștenirea averei, și bărbațĭ tinerĭ din tóte părțile alergau sĕ pețéscă fetele familiei Pomuc. De-o dată căḑù însĕ, ca din norĭ, o încunosciințare oficiósă despre mórtea generalului George Pomuc și constatarea, că el cât a trăit a fost om de omeniă, însĕ lipit de sĕrac și așa a și murit. Familia Pomuc, fù lovită ca de trăsnet de acésta scire și tóte visurile i-au sburat în vĕzduh.

—o—

Un omor misterios. Erĭ a produs în Têrgul-Mureșului fórte mare sensație faptul că în pădurea de lângă oraș, numită „pădurea mare" a fost aflat mort notarul public Samuel Vitályos. Gura și nasul mortului erau cu totul sdrobite. Până acum nu s'a putut încă descoperi, cine a sĕvêrșit omorul.

—o—

Corpul oficerilor și funcționarii militarĭ ai armatei imp. și reg. și ai armatei reg. ung. de honvedĭ din garnisóna Brașov, vor arangia în carnevalul acesta douĕ petrecerĭ: la 31 Decemvre 1895 st. n. în ajunul anului nou (Tombola) în hotel Nr. 1, și la 8 Februarie 1896 serată dansantă în sala Redutei. Precum aflăm, la aceste petrecerĭ s'au și făcut invitările, carĭ sunt scrise în limba germană, română și maghiară.

—o—

O soră denaturată. Acum câte-va lunĭ s'a petrecut pe bulevardul Pake Protopopescu în Bucurescĭ o dramă deplorabilă: D-ra Janeta Eftimiu, nutrind de mai mult timp ură împotriva unei surorĭ și a unui frate mic, le-a aruncat vitriol în față. Băiatul a și murit în spital nu mult după atentat, ér sora a scăpat dér a rĕmas desfigurată pentru tótă viéța. Pricina acestei rĕsbunărĭ așa de înfricoșate a fost că fratele și sora D-rei Eftimiu o denunțaseră părinților lor, că avea relațiunĭ cu un tînĕr óre-care. D-ra Eftimiu a fost dată în judecată și procesul s'a înfățișat Marța trecută înaintea tribunalului de Ilfov, secția a doua. Cu tóte circumstanțele atenuante, carĭ s'au invocat, tribunalul a condamnat pe monstruósa soră la trei anĭ de închisóre corecțională.

—o—

„Transilvania", organul Asociațiunei transilvane, care timp de patru anĭ a fost redactată de d-l Zaharia *Boiu*, cu numĕrul mai recent, dela 15 Dec. c., a trecut în redactarea d-lui Dr. Cornel *Diaconovicĭ*; d-sale i s'a dat dreptul de-a puté modifica formatul esterior al fóiei, punêndu-i-se totodată la disposiție și 400 fl., din suma votată în bugetul anului 1896, pentru remunerarea scriitorilor, carĭ vor contribui cu publicațiunile lor la ridicarea fóiei.

—o—

Nou medic român. D-l Petru Hubian din Dognecea (Bănat) ascultător al facultății de medicină din Budapesta, trecênd cu succes tóte rigorósele, Sâmbătă în 21 Decemvre a fost promovat la gradul de *doctor* în sciințele medicale universale. Felicităm cu căldură pe tênĕrul doctor.

—o—

Detragerea din circulație a monetelor de 10 cr. Ministrul de finance a dat o nouă ordinațiune, prin care se detrag din circulațiune monetele de argint de 10 și 5 cr. In ordinațiune se spune, că monetele acestea numai până în 1 Ianuare 1897 mai rĕmân în circulație, ér monetăria de stat și alte oficii de stat le vor primi încă numai până în 1898.

—o—

Miliția turcéscă la granițele bulgare Din Sofia se depeșéză, că ministrul de resbel turcesc a trimis din nou despărțăminte de armată regulată la hotarele turco-bulgare, carĭ sĕ formeze acolo cordon. Sĕ vede, că guvernul turcesc pórtă mare frică de agitațiunile ce se înscenéză în Bulgaria și Macedonia contra liniștei imperiului otoman. Se afirmă, că în Macedonia din nou au început a-se forma bande de revoluționarĭ, carĭ stau sub conducerea mai multor oficierĭ rușĭ și bulgarĭ.

—o—

Călindarul Plugarului pe an. 1896, redactat de d-l *I. Georgescu*, se póte căpĕta dela Tipografia *„A. Mureșianu"* din Brașov cu prețul de 25 cr., (trimis cu posta 30 cr.) Dela 10 esemplare comandate de-odată, unul se dă rabat. E unul dintre cele mai bogate și mai eftine călindare româncscĭ, conținênd material bogat atât economic, cât și literar, fórte variat și instructiv și de petrecere. E întocmit anume pentru trebuințele plugarilor, carĭ în acest călindar găsesc o călăuză credinciósă pentru tóte trebuințele lor.

Dela comună.

Ședința din 23 Dec. n. 1895 se deschide la 3 óre d. a. de către viceșpanul Jekel. Posturile vacante, pentru carĭ s'a escris concurs, se ocupă astfel: Friedrich Lurtz concipient, Carl Schneider protocolist pentru întrate; Fridrich Adolf Schmidt și Adolf Preidt canceliștĭ și Franz Wiener adjunct-silvicultor. Funcționarii alesĭ au și depus jurămêntul în fața adunării.

Ședința se continuă sub președința primarului substitut, care face cunoscut, 1) că s'a votat femeilor sĕrace Maria Negoiu și Maria T. Muntean câte 2 fl. lunar și 2) că amploiatul Jekel dela oficiul de însciințare a abḑis de postul sĕu. După acésta se cetesce hârtia deputatului dietal Carl Schnell despre pașii intreprinșĭ pe la ministerul de agricultură și de interne in privința deschiderii abatorului.

Primarul-substitut rĕspunde la interpelarea D-rului Carl Lurtz despre scandalurile dela școla de agricultură din Feldióra: că profesorii de acolo stau sub comisiunea școlară și sub comisiunea de supraveghere, și că comuna în ințelesul statutului școlar n'are nicĭ o ingerință. Lurtz se declară nemulțămit, deóre-ce la întrebările sale n'a căpătat nicĭ un rĕspuns și cere ca cestiunea sĕ fiă pusă la ordinea ḑilei. Fiscalul Reich combate părerea lui Lurtz, ḑicênd că cestiunea nu se ține de agendele comunale, deóre-ce comuna nu șĭ-a reservat dreptul de ingerință la înființarea școlei și la votarea subvențiunei. — Rĕspunsul primarului se ia spre sciință.

Se continuă ordinea ḑilei: 2) Se cetesce lista viriliștilor pe an. 1896. Lista conține 100 membri ordinarĭ și 50 suplențĭ și se va publica în ḑiarele locale. 3) Se cetesc contractele încheiate cu organele financiare ale statului despre dările de consum pe bere, zahar și carne în suma de 224,000 fl. Servesce spre sciință.

Restaurațiile la Făgăraș.

Comit. Făgărașului, Dec. 1895.

Despre decursul așa poreclitelor alegerĭ de funcționarĭ administrativĭ, ce s'au făcut în 17 Dec. n. c. în Făgăraș, vĕ comunic, pentru completarea raportului telegrafic, următórele date:

Inainte de ḑiua adunărei, s'a trimis din partea Românilor o deputațiune la fișpanul, constătătóre din 6 inșĭ, ca sĕ-l întrebe, ce are de gând față de Românĭ? Membrii acelei deputațiunĭ au aflat dela fișpan, că protonotarul Turcu, asesorul Șenchea, notarul II Popa-Radu și solgăbirĕul Gridanu nu vor mai fi pușĭ în candidație, din simpla causă, că fișpanul n'are încredere în ei. In special pe Turcu, care timp de 22 de anĭ a servit comitatului cu zel și consciențiositate esemplară, a fost declarat de periculos, fiind-că în ascuns ar lucra pentru subminarea fișpanului.

In comisiunea de candidare hotărîrăm sĕ punem din partea nóstră pe vicarul Rațiu, protopopul Dan și deputatul N. Șerban.

Sosì în fine ḑiua „alegerei", 16 Dec. La 10 óre a. m. fișpanul deschide ședința printr'o vorbire, care tălmăcită și pe romănesce ar însĕmna, că fișpanul va face candidările numai în vederea capabilității și moralității, fără considerare la naționalitatea, confesiunea, orĭ înrudirea concurenților. Asigură, că el este om drept, nu aprobă însĕ ținuta Românilor, de-a ocupa posturile numai cu candidațĭ românĭ. El acésta nu o va suferi, dér asigură, că el este *„prietenul Românilor"*.

După cinica vorbire a și mai cinicului fișpan, se făcù cunoscut, că terminul pentru alegerile suplenitóre în congregațiunea comitatensă s'a statorit pe 24 Febr. n. 1896.

Protopopul Iuliu *Dan* interpeléză pe fișpan, cum vine că alegerile, contra cărora s'a făcut protest la comisia apelativă, *au fost întărite înainte de-a espira terminul de protest?* In cestiunea acésta vorbi fórte energic și deputatul Dr. N. *Șerban*, care dovedì cu legea în mână ilegalitatea comisă de fișpan, și-l aduse în încurcătură așa de mare, încât la întrebarea, sĕ spună, décă cu scirea lui s'a făcut acésta, orĭ nu, fișpanul în hohotul întregei adunărĭ ḑise: *„nekem válaszolni nincs jogom"* (eu n'am drept de-a rĕspunde).

Lista membrilor românĭ, propușĭ pentru comisiunea candidatóre, fișpanul, deși nu se propusese vre-o altă listă, vré sĕ-o pună la vot. *Garoiu* protestéză. Popa reformat *Panczel* se scólă și propune alțĭ tre membri, în contra celor propușĭ de Românĭ. Garoiu în urma acésta, a retras lista propusă din partea Românilor, protestând în contra nedreptățirei, ér Românii, bine sciind, că și așa candidații lor n'ar fi putut face nimic, fiind reservată fișpanului puterea discrețiunară, au renunțat la vot.

De-altmintrelea pe Garoiu l'au putut sili sĕ-șĭ retragă lista și voturile notarilor și încă ale câtorva amploiațĭ românĭ, cu totul vre-o 14, carĭ fiind-că întot-déuna votéză cu adversarii noștri, sigur că noi am fi rĕmas în minoritate. S'a vĕḑut acésta și după améḑĭ, la alegerile diferitelor comisiunĭ, unde pretutindenea Românii au căḑut cu câte 4—5—8, ba mi-se pare chiar și 10 voturĭ, — și acésta numai cu concursul notarilor românĭ, membri ai congregațiunei, *cărora, pentru mai strictă controlă, li-s'au dat bilele numerisate,* așa că fiă-care a trebuit sĕ voteze punctual la adresa comandată.

Așa s'a perdut ḑiua întâi, ér alegerile de funcționarĭ, carĭ ne priviau în primul loc, s'au amânat pe a doua ḑi, în speranță că dóră Românii se vor mai împrăștia. In acest cas, rĕmânând Românii în minoritate fișpanul ar fi putut sĕ-'șĭ ascundă mai ușor volnicia. Dér Românii au stat la locul lor și în ḑiua a doua. Fișpanul nu s'a putut apĕra altfel contra Românilor, carĭ erau în majoritate, decât că în modul cel mai volnic a refusat de-a pune în candidație concurențĭ Românĭ și astfel au trebuit sĕ reușéscă singurii candidațĭ, pe carĭ i-a pus el. Astfel Românilor, după ce li-s'a luat mai întâiu postul de comite suprem, apoi cel de vice-comite etc., li-s'au mai luat acum încă patru posturĭ. Ca mâne Românii nu vor mai avé din sînul lor nicĭ un funcționar, fiind tóte locurile ocupate de Jidanĭ și de rudeniile lui Bausznern.

Adunarea, mai ales în ḑiua a doua, a fost fórte sgomotósă. La punctul, unde s'a cerut, ca optanții la posturĭ sĕ nu fiă de față, Românii și-au arătat măhnirea lor prin graiul d-lor Șerban, Garoiu, Dan, așa că fișpanul a trebuit de-ocamdată sĕ suspindă ședința între strigările batjocuritóre ale Românilor. Dér am avut de-a face cu nasurĭ mult mai gróse, decât sĕ simță astfel de lucrurĭ.

E.

DIVERSE.

Pentru Redactorii de ḑiare nu este nimic mai neplăcut, ca atuncĭ când îi molestéză cine-va în biurou cu visite de prisos, séu carĭ duréză mai lung, de cum face trebuința. Supĕrarea asta însĕ este internațională și graséză dincolo de Ocean, chiar ca și la noi în Europa. Deosebirea este că în America te poțĭ apĕra de visitele superflue într'un limbagiu de tot limpede. Ast-fel în fruntea ḑiarului „Little Rock Blade" din Arcansas, se putea ceti într'o ḑi următórea admoniare: „Am sfătui pe Samuel Dickinson sĕ nu ne încomodeze prea des în sanctuarul nostru; altfel se póte întêmpla, ca copsele lui sĕ facă cunoscință cu talpa papucilor noștri". — „Las Vegas Minco" din Mexico, a atêrnat la ușă o tăbliță cu următórea inscripție: Intrarea este permisă numai celor trezĭ, carĭ abonéză séu anunță. Bețivii și neabonenții se aruncă afară". — „Deutsches Granada Banues" admoniéză astfel: „Cruță-țĭ vorbele nefolositóre, atuncĭ noi rĕmânem nesupĕrațĭ, ér tu.... cu haina întrégă". — Redactorul din Trinidad al ḑiarului „Diario" a scris de-asupra ușei: „Omule, décă stai la indoială, că poțĭ orĭ nu intra, rĕmâi cu îndoiéla și plecă mai departe". — In Waterloo, Java, la ușa uei redacțiunĭ se găsesce următórea inscripție: „Intrarea oprită; cine intră, va fi aruncat afară".

Literatură.

In editura librăriei Carol *Müller* din Bucurescĭ a apărut: **Poesii,** de Ioan *N. Roman*, conținênd o bogată colecțiune de felurite versurĭ. Un elegant volum, ca 230 pag., costă numai 1 leu.

„A apărut Nr. 26 din" Biblioteca p. toțĭ: *Duruy, Din Biografiile ómenilor celebri* traductie de *Dumitru Stancescu*, volum care cuprinde biografiile celor mai marĭ ómenĭ ai lumii litere, arte și sciințe). Acest volum îl recomandă tuturor cetitorilor, de óre-ce este singurul de acest fel la noi; ca înfățișare este unul din cele mai frumóse ale Bibliotecei pentru toțĭ, coprinḑênd și *18 ilustrațiunĭ admirabil esecutate.*

*

A apărut în editura librăriei **Carol Müller.** *Un an de luptă*, de *A. Vlahuța* 248 paginĭ prețul Lei 2.50. Apoi din Biblioteca pentru toțĭ Nr. 22: *Xavier de Maistre. „Călĕtoria împrejurul odăei mele"* unul din opurile cele mai vestite ale literaturei francese. Volumul viitor al Bibliotecei pentru toțĭ cuprinde: *Ioan Popovicĭ-Bănățeanu: „Din viața meseriașilor"*. Novele ale unui talentat scriitor bănățean și unul din numerile cele mai frumóse și interesante ale Bibliotecei pentru toțĭ.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Decemvre 1895.

Renta ung. de aur 4%	120.70
Renta de corône ung. 4% . . .	97.20
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	122.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	118.50
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	95.—
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.—
Imprum. ung. cu premii	150.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	134.50
Renta de hârtie austr.	99.—
Renta de argint austr.	99.—
Renta de aur austr.	120.20
Losurĭ din 860	144.50
Acții de ale Băncei austro ungară.	978.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	366.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	346.50
Napoleondorĭ.	9.60
Mărcĭ imperiale germane . . .	59.72½
London vista	121.25
Paris vista	48.—
Rente de corône austr. 4%. . .	99.20
Note italiene.	44.—

Cursul pietei Brașov.

Din 24 Decemvre 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.52	Vênd.	9.54
Argint român.	Cump.	9.46	Vênd.	9.50
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.53	Vênd.	9.61
Galbenĭ	Cump.	5.66	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	129.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	59.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.80	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		—.—	Vênd.	—.—

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

I. Dela Pesta la Brașov:

Tr. accelerat: — óre — m. diminéța.
Trenul de persóne: 8 óre diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenul mixt: 10 óre 25 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Brașov:

Trenul accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenul mixt: 5 óre 20 m. după amédĭ.
Trenul de persóne: 9 óre 8 minute séra.
Trenul accel.: — óre — minute séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Brașov: (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 7 óre 36 min. diminéța.
Trenul mixt: 1 óră 29 min. după am.
Trenul mixt: 0 óre — min. séra.

4. Dela Ch.-Oșorheiu la Brașov.

Trenul de pers.: 8 óre 15 min. dimin.
Trenul de persóne: 1 óră 46 m. d. am.
Trenul mixt: 7 óre 12 min. séra.

5. Dela Sinaia la Brașov*)

Trenul de persóne 7 óre 40 m. dim.

Plecarea trenurilor din Braș.

I. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 5 óre 8 min. diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenul de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. accelerat: — óre — min. séra.

2. Dela Brașov la Bucurescĭ:

Trenul de pers.: 3 óre 55 min. dimin.
Tr. accelerat: — óre — m. dimin.
Trenul mixt: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenul accel.: 2 óre 19 min. după am.

3. Dela Brașov la Zĕrnescĭ. (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 8 óre 35 min. diminéța.
„ „ 4 „ 55 m. după am.
Trenul mixt: 0 óre — min. séra.

4. Dela Brașov la Ch.-Oșorheiu.

Trenul de persóne: 3 óre 1 după am.
Trenul mixt: 8 óre 50 minute dimin.
Trenul de pers.: 5 óre 20 min. dimin.

5. Dela Brașov la Sinaia*)

Trenul de persóne 6 óre 40 min. séra.

*) Acest tren circulézā numai Joia Dumineca și la sĕrbătorĭ.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.